

77 . Focșani | Județ: Vrancea | Punct: Ateneul Popular „Maior Gh. Pastia” | Anul: 2005

Anul: 2005

Cod RAN: 174753.06

Perioade: Evul Mediu, Perioada modernă

Epoci: Epoca medievală timpurie, Evul Mediu, Perioada modernă

Tipuri sit: locuire

Categorii sit: Domestic, Religios, ritual și funerar, Neatribuit

Autori: Victor Bobi, Aurel Nicodei

Instituții: Direcția Județeană pentru Cultură Vrancea, Muzeul Vrancei, Focșani

Raport

Cercetarea arheologică preventivă a avut drept scop descărcarea de sarcină istorică a zonei, ca urmare a relevării unor zidării în săpăturile prilejuite de lucrările de termoficare la Ateneul Popular din Focșani.

Pe data de 24 aprilie 2005 am sesizat că în apropierea Ateneului Popular se executau lucrări de instalare a unor conducte de termoficare în șanțuri special săpate pentru acestea, fără a avea asistență de specialitate, deși se afla în zona de protecție arheologică. În profilul unuia dintre șanțuri am observat o formațiune zidită din cărămidă. Am sesizat acest aspect DCCPCN Vrancea.

Începând cu data de 25 aprilie 2005 am continuat observațiile arheologice împreună cu d-l arheolog dr. V. Bobi, reprezentantul DCCPCN Vrancea. Am constatat, în urma curățirii zidărilor respective și a fragmentelor ceramice găsite în pământul excavat de constructor, că acestea sunt ziduri din perioada medievală, probabil aparținând fostei incinte a mănăstirii Sf. Ioan Botezătorul, ctitorită în anul 1661 de domnitorul muntean Grigore Ghica sau a unor clădiri auxiliare acesteia.

La intervenția DCCPCN Vrancea, s-au sistat temporar lucrările de săpare a șanțurilor și s-a încheiat între M Vrancea și Ateneul Popular un contract de supraveghere arheologică, urmată de o cercetare arheologică preventivă, care a permis demararea investigației de specialitate.

Supravegherea arheologică s-a realizat de către arheolog Aurel Nicodei de la M Vrancea în perioada 25 aprilie-15 mai 2005, iar cercetarea preventivă în perioada 28 august-10 septembrie 2005.

Zona cercetată arheologic se află în Județul Vrancea, Focșani, în Grădina publică din zona centrală a orașului. Terenul care a fost afectat de lucrările de schimbare a instalației de termoficare la Ateneul Popular are o suprafață de cca. 400 m².

Zona, cu o suprafață aproximativă de 1 ha, a aparținut fostei mănăstiri Sf. Ioan Botezătorul, ctitorită de domnitorul Țării Românești, Grigore Ghica, în anul 1661, în Focșanii munteni, lângă punctul de vamă la granița cu Moldova.

Zona se află în raza de protecție a două monumente istorice și de arhitectură aflate pe Lista Monumentelor Istorice și de Arhitectură:

- Biserica „Sf. Ioan Botezătorul” construită în 1661 - aflată în Piața Unirii, nr.1, cod VN-II-m-A-0648.
- Ateneul Popular, situat în Piața Unirii, nr. 3, cod VN-II-m-B-06488.

Situat în centrul istoric al orașului Focșani, situl a fost afectat de lucrările de construcție a Casei de Cultură a Sindicatelor, a cărei fundație coboară până pe la cca. 6 m, de amenajarea Pieței Unirii, care a acoperit cu dale piața din zona de intrare în fosta mănăstire. Aceste lucrări realizate prin anii 1970-1980, au fost efectuate fără o cercetare arheologică. S-au recuperat totuși materiale arheologice, printre care vase ceramice de provizii de mari dimensiuni, databile în sec. XVII-XVIII, de către arheolog Victor Bobi, fără a

face vreo informare scrisă asupra contextului descoperirii lor. Aceste vase sunt expuse în expoziția exterioară a M Vrancea.

Relativ la zona în care s-au făcut lucrările de termoficare nu s-au mai făcut observații arheologice.

Obiectivele cercetării arheologice preventive:

- relevarea planimetrică a zidărilor descoperite;
- stabilirea caracteristicilor constructive ale zidărilor respective;
- stabilirea etapelor constructive și cronologice a construcțiilor relevate.
- recoltarea artefactelor descoperite în săpătură.

Au fost realizate secțiuni stratigrafice manuale;

S-au efectuat o secțiune SII, de 6 m lungime și 0,8 m lățime și un c. CI cu dimensiunile de 1 x 1,7 m.

La acestea se adaugă observațiile făcute în șanțurile efectuate anterior de constructor, în special șanțul trasat prin parcare de lângă hotelul Unirea, cu lungimea de 20 m și lățimea de 1 m. Acest șanț l-am considerat ca o secțiune, denumită SI, fiind săpat sub directă mea supraveghere.

Materialele arheologice recoltate, în cea mai mare parte materiale ceramice fragmentare, au fost duse la Laboratorul de conservare și restaurare al Muzeului Vrancei.

La cca. 6 m de fațada estică a Ateneului Popular (cca. 60 m S de biserica Sf. Ioan) s-a relevat un complex alcătuit din ziduri de cărămidă, distruse parțial pe lungimea de 1 m (lățimea șanțului) de către constructor. Intervenții distructive în zonă s-au mai efectuat cu ocazia săpării șanțurilor pentru două cabluri electrice care traversează grădina Publică de la N la S.

Formațiunea relevantă în șanțul de termoficare și în SII, este alcătuită din cel puțin două ziduri orientate 75°E - 255°V, relevate pe lungimea de cca. 2 m (pe lățimea șanțului și a SII) și un zid orientat 5°S - 355°N relevat pe lungimea de 4,5 m, pe profilul estic al șanțului de termoficare. Limita sudică a acestui zid a fost reperată în CI.

Zidurile orientate E-V au următoarele caracteristici constructive, atât cât au putut fi determinate în SII:

Zidul „sudic”, cu fața superioară aflată la cca. 0,60 m sub nivelul de călcare actual este păstrat pe o adâncime de 1,10 m până la baza fundației, cu o lățime a zidăriei de 0,60 m, este alcătuit din:

- fundație din bolovani de râu, cu adâncimea tălpii situată la adâncimea de 1,70 m față de nivelul de călcare actual, construită din bolovani de râu de mărimi medii, legați prin mortar de nisip cu var hidraulic, pe o înălțime de 70 cm.
- elevație cu înălțimea de 0,40-0,50 m, (distrusă parțial prin săparea șanțurilor de termoficare și pentru cablul electric), alcătuită din 5-6 asize de cărămidă, legate cu mortar de nisip cu var. Dimensiunile cărămizilor sunt: lungime de 25 cm, lățime între 12-14 cm, grosime între 3,5-4 cm.

Zidul „nordic”, cu fața superioară la cca. 0,55 m sub nivelul de călcare actual și baza la 1,05 m, având deci o „înălțime” de cca. 0,50-0,55 cm. Este alcătuit din asize de cărămidă, fără fundație. Cărămizile au dimensiunile: lungimea 25 cm, lățimea 12,7-13,7 cm, iar lățimea între 3-4 cm. Multe cărămizi din acest zid sunt fragmentate, ceea ce ne face să credem că sunt cărămizi refoșite.

Între aceste două ziduri, relevate în SII pe întreaga lor adâncime, este o distanță de 2,60 m, în care este posibil să mai fie cel puțin un zid. Este vorba de o formațiune zidită din cărămidă, cu lățimea de 0,50 m, aflată la distanța de 0,30 m N de zidul „sudic”. Din observațiile făcute în șanțurile de termoficare, acest zid s-ar lega de zidul orientat N-S. Din păcate respectiva zonă nu am reușit să o cercetăm și pe adâncime.

Zidul orientat N-S a fost relevat în șanțul de termoficare, pe o lungime de 4,5 m și pe înălțimea a 3-4 asize de cărămidă. Cărămizile acestui zid au dimensiunile: lungime 25-26 cm, lățime 12-13 cm, grosime 3-4 cm.

CI a fost trasată cu scopul de a releva tocmai acest zid pe lățimea lui. Scopul a fost realizat parțial, în

sensul că s-a relevat fața estică a unui zid orientat E-V, care, posibil, face colț cu zidul orientat N-S. Zidul reperat în Clare fața superioară la adâncimea de 0,55 m față de nivelul de călcare actual. Are următoarele caracteristici constructive:

- fundație cu partea inferioară de cca. 0,40 m alcătuită din bolovani de râu, urmată de o porțiune de cca. 0,60 m construită din cărămidă și bolovani de râu;

- elevație din care s-au păstrat două asize de cărămidă cu dimensiunile de: lungime 0,22-0,23 m, lățimea 0,12 m, grosimea de 0,35-0,38 m.

Aceste ziduri par a alcătui colțul nord-estic al unei clădiri, databile larg (după caracteristicile zidăriei) în perioada sec. XVII, prima jumătate a sec. XIX.

Faptul că în planul mănăstirii Sf. Ioan, întocmit de ing. Radovici în anul 1855, apare în această zonă o construcție demolată după marele incendiu din anul 1854, ne face să credem că aceasta a fost construită în a doua jumătate a sec. XVII sau în prima parte a sec. XVIII. Clădirea făcea parte, probabil, dintre anexele mănăstirii.

La distanța de cca. 28 m S de zidăriile descrise la punctul de mai sus, în parcare Hotelului Unirea, s-a relevat a doua formațiune din zidărie, cu următoarele caracteristici constructive:

- zidărie de plan dreptunghiular, din care am relevat trei laturi: zidul nordic, relevat pe lățimea șanțului trasat. Zidul nordic, orientat E-V, are lățimea de 0,42-0,45 m; latura vestică se continuă pe direcția N-S pe o lungime de cca. 3 m și o lățime de 0,43 m; latura sudică continuă spre E numai pe lungimea de cca. 0,40 m, cu lățimea de 0,50 m.

Această zidărie este alcătuită din asize de cărămidă, legate cu mortar de nisip cu var. Cărămizile au următoarele dimensiuni: lățimea 0,26-0,28 m, lățimea 1,25-0,14 m, grosimea 4-4,5 cm. Înălțimea relevată a zidului este de 0,95-1,50 m, fără a putea săpa până la baza lui datorită instabilității pereților șanțurilor (am săpat până la adâncimea de 1,90 m, față de nivelul de călcare al parării).

Zidul este parte a unei clădiri construite probabil pe la mijlocul sec. XIX, posibil după anul 1855. Construcția zidului acestei părți a clădirii a tăiat o groapă umplută cu pământ cenușiu, cu urme masive de arsură, cu fragmente de ceramică, databilă în sec. XVII-XVIII, fragmente de oase animale.

Funcționalitatea acestei părți a clădirii nu am stabilit-o. Ca ipoteză considerăm că este intrarea într-un demisol sau pivniță. Clădirea funcționa probabil la jumătatea sec. XX, ruinele sale fiind nivelate în perioada anilor '70-'80 ale sec. XX când s-au construit blocurile din zonă și s-a asfaltat parcare.

Aspectele arătate au fost înregistrate fotografic. S-au descoperit numeroase fragmente ceramice databile în perioada sec. XVII-XIX, care au fost duse la Laboratorul Muzeului Vrancei pentru restaurare și conservare.

Cercetarea arheologică preventive realizată nu a acoperit toată zona propusă, fiind necesară continuarea acesteia în campanii viitoare. Zona cercetată prezintă elemente ale unor construcții urbane, databile în perioada sec. XVII - prima jumătate a sec. XIX, care se pot constitui într-un început al cercetării arheologice privind Târgul medieval al Focșanilor Munteni, la granița cu Moldova.

Considerăm necesară declanșarea procedurii de clasare a zonei ca sit arheologic medieval caracteristic pentru dezvoltarea urbană a târgului Focșani. Această zonă cuprinde Piața Unirii și Grădina Publică, unde sunt cele mai vechi amenajări edilitare ce au aparținut de fosta mănăstire Sf. Ioan Botezătorul. În acest perimetru se găsesc biserica Sf. Ioan Botezătorul, Ateneul Popular, Casa de Cultură a Sindicatelor, Arhivele statului, filiala Vrancea (clădire de sec. XIX, care ar putea fi clasată ca monument de arhitectură de importanță locală), clădirile Primăriei Focșani și ale Consiliului Județean Vrancea. În apropierea acestei zone se găsesc bisericile Precista (biserica fostei mănăstiri cu același nume), Adormirea Maicii Domnului - Donie, Sf. Dumitru - uzină, aparținând sec. XVIII, clasate în Lista Monumentelor Istorice și de Arhitectură. 1

Materiale arheologice descoperite sunt depozitate la M Vrancea.

Note

- 1. Am propus eliberarea certificatului de descărcare de sarcină arheologică pentru terenul aferent numai după efectuarea cercetării arheologice preventive în toată zona afectată. Cercetarea efectuată până în prezent este insuficientă pentru realizarea obiectivelor planificate, în principal stabilirea planimetriei zidurilor aflate sub nivelul solului în zona respectivă, a funcționalității și datării lor. Raportul a fost întocmit în patru exemplare care vor fi înmânate: unul beneficiarului, unul Serviciului arheologie din cadrul DGCPN al MCC, unul DCCPCNVrancea, unul M Vrancea.

Informații suplimentare online

[Raportul 3376 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
